

วัดเสนาสนารามราชวรวิหาร

ที่ตั้ง เลขที่ 101 หมู่ที่ 10 ตำบลหัวรอ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัดเสนาสนารามราชวรวิหาร เดิมชื่อวัดเสื่อ เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร วัดเสื่อปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพระราชหัตถเลขาว่า สมเด็จพระมหาธรรมราชาโปรดฯ ให้สร้างวังจันทร์บวรหรือวังหน้า ปัจจุบันคือพระราชวังจันทรเกษมเมื่อ พ.ศ. 2120 เพื่อให้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ในขณะทรงดำรงตำแหน่งพระมหาอุปราชครองเมืองพิษณุโลกเมื่อเสด็จมากรุงศรีอยุธยา โดยอาณาเขตด้านทิศใต้ของวังนี้ติดกับวัดเสื่อ ต่อมาในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โปรดฯให้ขยายอาณาเขตของวังออกไปจึงทำให้วัดเสื่อรวมอยู่ในอาณาเขตของวังด้วย ดังนั้น วัดเสื่อจึงไม่มีพระสงฆ์จำพรรษาเช่นเดียวกับวัดพระศรีสรรเพชญ์ ในพระราชวังหลวง กรุงศรีอยุธยา

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๔)

เมื่อสิ้นสมัยอยุธยา พ.ศ. 2310 วัดเสื่อมีสภาพเป็นวัดร้าง และปรักหักพังทรุดโทรมลงมาก จนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ โปรดฯให้พระยาราชสงคราม (ทัด หงสกุล) เป็นแม่กองอำนวยการปฏิสังขรณ์วัดเสื่อใหม่ทั้งวัดโดยพระราชทานเงินบูรณะ 300 ชั่งเศษ การดำเนินงานแล้วเสร็จ พ.ศ. 2406 และพระราชทานนามวัดใหม่ว่า วัดเสนาสนาราม หรือเรียกสั้นๆ วัดเสนาสน์ โปรดฯให้เป็นที่สถิตย์แห่งสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย เพื่อให้แพร่หลายไปในหัวเมือง ทรงอาราธนาพระพรหมเทพาจารย์ (บุญรอด พุทฺธเทโว) จากวัดขุนญวน มาเป็นเจ้าอาวาสองค์แรก

ต่อมาทางวัดได้จัดการสอนพระปริยัติธรรมทั้งนักธรรมและบาลีแก่พระสงฆ์ สามเณรในวัดและจากวัดอื่นๆ ทำให้เสนาสนะไม่เพียงพอ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดฯให้สร้างกุฎิเพิ่มเติม และขยายเขตวิสุงคามสีมาให้กว้างออกไปเมื่อ พ.ศ. 2427 นอกจากนี้ วัดเสนาสนารามยังมีส่วนช่วยสนับสนุนนโยบายการศึกษาของชาติในการจัดการศึกษาพื้นฐานแก่ราษฎรตามหัวเมือง โดยใช้วัดเป็นสถานศึกษา ระยะเริ่มแรกนั้นพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นครูด้วย โดยการตั้งโรงเรียนวัดเสนาสนารามหรือโรงเรียนมูลศึกษาสามัญขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2428 ต่อมาได้มีการขยายการศึกษาเป็นระดับต่างๆ ได้แก่ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับฝึกหัดครู โดยใช้บริเวณวัดจัดตั้งโรงเรียนตัวอย่างมณฑลกรุงเก่าเมื่อ พ.ศ. 2448 ครั้นเมื่อจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้นและจัดการศึกษาแต่ละระดับแยกออกจากกัน จึงย้ายโรงเรียนออกจากวัดไปก่อตั้งสถานศึกษาในที่แห่งใหม่

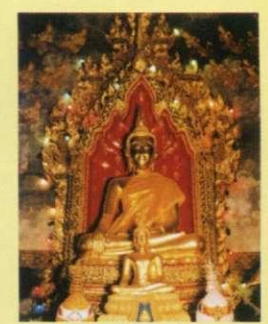
วัดเสนาสนาราม มณฑลกรุงเก่า ขณะที่มีการบูรณะ สมัยรัชกาลที่ ๕ จะเห็นน้ำเต็มคลองทั้งด้านหน้าและด้านข้างวัด

ลำดับเจ้าอาวาส

1. พระพรหมเทพาจารย์	(บุญรอด พุรหุมเทโว)	พ.ศ. 2406 - 2424	รวม 18	ปี
2. พระธรรมราชานุวัตร	(ต่าย วารโณ)	พ.ศ. 2424 - 2441	รวม 17	ปี
3. พระพรหมเทพาจารย์	(กล่ำ เหมโก)	พ.ศ. 2441 - 2464	รวม 23	ปี
4. พระญาณดิลก	(บุญรอด วราสโย)	พ.ศ. 2464 - 2466	รวม 2	ปี
5. พระพรหมเทพาจารย์	(เจ็ก กุสุโม)	พ.ศ. 2466 - 2478	รวม 12	ปี
6. พระครูโยคานุกูล	(ไสว อมโร)	พ.ศ. 2478 - 2483	รวม 5	ปี
7. พระราชเมธากร	(หลี สิกฺขากาโม)	พ.ศ. 2483 - 2516	รวม 33	ปี
8. พระเทพสุทธิโมลี	(ปาน อิสิญาโณ)	พ.ศ. 2516 - 2543	รวม 27	ปี
9. พระราชสุทธิโมลี	(พินิจ วราจาโร)	พ.ศ. 2543 - ปัจจุบัน		

โบราณสถาน โบราณวัตถุที่สำคัญ

พระอุโบสถ

พระสัมพุทธมุนี

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงส่องกล้องทอดพระเนตรสุริยุปราคา และพระราชพิธีสรงมุรธาภิเษก

พระอุโบสถ เป็นสถาปัตยกรรมสมัยอยุธยา ก่ออิฐถือปูน มีมุขหน้าและหลัง ที่มุขด้านหน้ามีพระพุทธรูปปูนปั้นประทับยืน หน้าบันทั้งด้านหน้าและด้านหลัง เป็นไม้แกะสลักปิดทองประดับกระจก รูปช้างเอราวัณขนาบด้วยฉัตร เหนือเศียรช้าง เอราวัณมีพระราชลัญจกรรัชกาลที่ 4 คือรูปพระมหามงกุฎ และที่ยอดมีรัศมี พื้นหน้าบันเป็นลายกนกเปลว ในพระอุโบสถปูหินอ่อน ยกระดับสองชั้น เป็นอาสน์สงฆ์ สำหรับพระสงฆ์ทำสังฆกรรมส่วนหนึ่ง และสำหรับฆราวาสอีกส่วนหนึ่ง ผนังด้านใน พระอุโบสถระหว่างหน้าต่างเป็น**ภาพพระราชพิธีสิบสองเดือน** ซึ่งสันนิษฐานว่า เป็นภาพวาดสมัยรัชกาลที่ 5 ด้านหน้าพระประธานเป็น**ภาพหมู่พระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง รัชกาลที่ 4 ทรงส่องกล้องทอดพระเนตรสุริยุปราคา มีข้าราชบริพารห้อมล้อมและภาพพระราชพิธีสรงมุรธาภิเษก**

ในพระอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ ได้แก่ **พระสัมพุทธมุนี** เป็นพระประธาน ถัดลงมาคือ**พระพุทธปฏิมาวาสนัฏฐารสม์** และ**พระนิรันตราย** ซึ่งเป็นพระพุทธรูปที่รัชกาลที่ 4 โปรดเกล้าฯให้สร้าง และพระราชทานวัดธรรมยุติกนิกาย

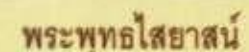

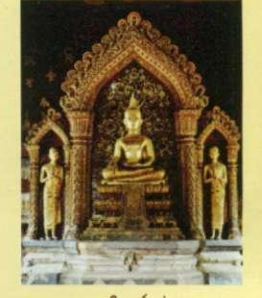

พระวิหารพระพุทธไสยาสน์ (ซ้าย) พระวิหารพระอินทร์แปลง (ขวา)

"งานวัดเสนาสน์" ภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระวิหารพระอินทร์แปลง

พระพุทธไสยาสน์

พระอินทร์แปลง

พระวิหาร เป็นอาคารก่ออิฐถือปูนศิลปะประยุกต์ ตั้งอยู่ด้านหลังพระอุโบสถ ประกอบด้วยพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ และพระวิหารพระอินทร์แปลง ด้านหลังของพระวิหารทั้งสองเป็นผนังเดียวกัน ที่หน้าบันพระวิหารทั้งสองเป็นลายปูนปั้นปิดทองพระราชลัญจกรในรัชกาลที่ 4 คือ พระมหามงกุฎ และมีลายกนกล้อมรอบ ด้านหน้าพระวิหารพระอินทร์แปลงยกเป็นหอขวางแทนมุขเด็จ ที่หน้าบันทำลวดลาย เช่นเดียวกับพระวิหาร

ภายในพระวิหารพระอินทร์แปลงมีภาพจิตรกรรมฝาผนังสมัยรัชกาลที่ 4 ผนังด้านบนเป็นภาพทวยเทพและอสูร ผนังด้านซ้ายและด้านหน้าองค์พระประธาน เป็นภาพเกี่ยวกับตำนานพระอินทร์ ส่วนผนังด้านขวาและด้านหลังเป็นภาพเกี่ยวกับการสร้างวัดเสนาสนาราม พระประธานคือ **พระอินทร์แปลง** ซึ่งเป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยสำริด ปางมารวิชัย พระพุทธรูปองค์นี้ได้มาจากเมืองเวียงจันทน์ และรัชกาลที่ 4 โปรดฯ ให้อัญเชิญมาประดิษฐาน ส่วนภายในพระวิหารพระพุทธไสยาสน์ ประดิษฐาน**พระพุทธไสยาสน์**ที่สลักจากหินเรียงต่อกันยาวประมาณ 14 เมตร ที่ผนังมีจิตรกรรมภาพดอกสาละบูชาองค์พระพุทธไสยาสน์

พระเจดีย์ เป็นองค์ประธานของวัด ทรงระฆังคว่ำ ศิลปะอยุธยา สูงประมาณ 13 วา สร้างบนฐานทักษิณ สี่เหลี่ยมจตุรัส ยาวด้านละ 7 วา 1 ศอก รัชกาลที่ 4 โปรดฯ ให้ก่อหุ้มพระเจดีย์องค์เดิมครั้งวัดเสื่อ และมีพระเจดีย์องค์เล็กรายล้อมอยู่ 3 ด้าน เป็นเจดีย์ย่อมุมไม้สิบสอง สูง 4 วาเศษ จำนวน 10 องค์

กุฏิ ได้แก่ **คณะตึก** สร้างในรัชกาลที่ 4 เป็นกลุ่มกุฏิที่สร้างบนฐานเดียวกัน มีกุฏิใหญ่เป็นกุฏิเจ้าอาวาส และกุฏิเล็กที่สร้างต่อเนื่องรวม 6 หลัง สำหรับพระลูกวัด กลางคณะตึกมีศาลาโถง มีกำแพงล้อมเชื่อมกับแนวกุฏิ และมีซุ้มประตู 3 ด้าน นอกจากนี้ยังมีกุฏิไม้ที่สร้างสมัยรัชกาลที่ 5 อยู่นอกกำแพงพัทธสีมาเรียงรายตลอดริมคูวัดมีทั้งทรงไทย ทรงปั้นหยา และทรงมนิลา โดยเฉพาะ**ตึกพระญาณดิลกหรือกุฏิเจ้าคุณอาจารย์** เป็นกุฏิที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถระ) สมเด็จพระสังฆราชทรงบูรณะขึ้นใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2518

หอพระไตรปิฎก หรือหอไตร สร้างในรัชกาลที่ 4 เดิมเป็นอาคารไม้ ต่อมาชำรุดลงมาก ทางวัดได้รื้อและสร้างขึ้นใหม่ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน 2 ชั้น แต่ยังคงรักษารูปแบบหน้าบันของเดิมที่เป็นไม้แกะสลักพระราชลัญจกรรัชกาลที่ 4 ปัจจุบันใช้เป็นห้องสมุดของวัด และเป็นที่ทำการของเสนาสนารามมูลนิธิด้วย

ศาลาการเปรียญ สร้างสมัยพระราชเมธากร (หลี สิกฺขากาโม) เป็นเจ้าอาวาส เป็นอาคารตึกหลังใหญ่เพื่อให้เหมาะสมกับจำนวนพุทธศาสนิกชนที่มาร่วมทำบุญ

โรงเรียนปริยัติธรรมหรือโรงเรียนนักธรรมคณะกรุงเก่า มี 2 อาคาร คือ อาคารลม่อม บุญนิธิ เป็นอาคารไม้ทรงปั้นหยา 2 ชั้น และอาคารก่ออิฐถือปูนหลังใหม่ที่สร้างแทนอาคารไม้หลังเดิม ที่สร้างตั้งแต่ พ.ศ. 2458 ซึ่งทรุดโทรมลงมาก แต่คงรูปแบบและลวดลายประกอบหน้าบันเดิมไว้ทั้งหมด สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2531

ศาลาเปลื้องเครื่อง หรือศาลาดิน สร้างสมัยรัชกาลที่ 4 เดิมเป็นอาคารโถงก่ออิฐถือปูนสูงกว่าระดับพื้นดินเพียงเล็กน้อย เป็นที่สำหรับพระมหากษัตริย์ประทับเปลี่ยนเครื่องทรงก่อนเสด็จเข้าสู่พระอุโบสถ ต่อมาชำรุดทรุดโทรมลงมาก ทางวัดจึงรื้อและสร้างขึ้นใหม่บนรากฐานเดิม แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2537

หอระฆัง และ หอกลอง ก่ออิฐถือปูน สองชั้น สูงประมาณ 4 วา มีขนาดและรูปทรงเหมือนกัน อยู่ด้านหน้าพระอุโบสถ

เกยพระราชยาน เป็นที่สำหรับพระมหากษัตริย์เสด็จประทับเสลี่ยงคานหาม อยู่นอกกำแพงพัทธสีมา ใกล้ศาลาดิน

ฌาปนสถาน อยู่ด้านหลังวัดนอกกำแพงพัทธสีมา พระเทพสุทธิโมลี (ปาน อิสิญาโณ) ขณะดำรงสมณศักดิ์พระครูโยคานุกูล เป็นผู้ควบคุมดูแลและอำนวยการก่อสร้าง

พระบรมสาทิสลักษณ์ รัชกาลที่ 5 เป็นภาพเขียนสีน้ำมันที่งดงาม

ธรรมาสน์ และเรือแหวด มรดกล้ำค่าที่รัชกาลที่ 5 พระราชทาน

WAT SENATSANARAM RACHAWORAWIHAN

Wat Senatsanaram Rachaworawihan stands on the site of an ancient temple called Wat Sua. This temple is located behind The Chandra - kasem Palace.

Wat Senatsanaram was built and named by King Mongkut in 1863 A.D. and renovated by King Chulalongkorn in 1884 A.D.

In 1885 A.D. a school named Wat Senatsanaram School providing basic education for people in Ayutthaya was established at Wat Senatsanaram. Later in 1905 A.D. Wat Senatsanaram School was changed into Monthon Krung Kao Model School aiming to provide education from elementary, secondary to teacher training levels. In 1941 A.D. each education level was finally moved to its own new building site.

The main attractions include Phra Ubosoth with the presiding Buddha image named Phra Samphuttha Muni, mural paintings, a canvas portraying King Chulalongkorn ; two viharas in which two sacred Buddha images : Phra Phuttha Sai - yat and Phra Inplaeng are enshrined ; a pulpit and a teakwood boat, two gifts from King Chulalongkorn.